

F. Leśniak

Z zagadnień psychologii

Studia Philosophiae Christianae 1/1, 287-289

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rzeczywistości danej empirycznie oraz ujętej intelektualnie w najogólniejszych i koniecznych aspektach

1. Syntetyczno-dyskursywna teoria istot rzeczy (po trzecim stopniu abstrakcji)
2. Analityczno-intuicyjna teoria bytu jako istniejącego i ze względu na różne sposoby jego istnienia.

IV. Oparta na ogólnych zasadach całość wiedzy typu empiryczno-naukowego, lub jej synteza i uzupełnienie.

1. Dopełnienie nauk szczegółowych.
2. Synteza i indukcyjne uogólnienia nauk pozytywnych.
3. System nauk.

V. Metapoznanie.

1. Metanauka, badająca i wyjaśniająca podstawy oraz naturę nauki.
2. Tłumaczenie ostateczne poznania pozanaukowego.

Mając do dyspozycji powyższe działy ujęć filozofii oraz charakterystyczne grupy typów filozofii, w drugiej części artykułu dokonuje właściwej typologii. Ostatecznymi jednostkami typologii stają się konkretne ujęcia poszczególnego filozofa, stąd zdarza się, że to samo nazwisko niekiedy występuje jako przykład przy nie jednym tylko typie poznania filozoficznego.

Autor zdaje sobie sprawę, że zaprojektowane przez niego zwięzłe zestawienia syntetyczne rozmaitych typów tak bogatego i wielopostaciowego zjawiska, jakim jest filozofia, na pewno doprowadziło nieraz do jej uproszczeń, arbitralnych ujęć, a nawet deformacji. Niemniej jednak należy zauważyć, iż mimo tych zastrzeżeń artykuł zawiera bardzo cenną i oryginalną próbę systematyzacji typów myślenia filozoficznego. Artykuł zawiera nadto cenny również materiał treściowy i metodyczny. Na specjalną uwagę ze względu na precyzję i ścisłość zasługuje tu sposób opracowania tego zagadnienia.

Edm. Morawiec

Z ZAGADNIENIŃ PSYCHOLOGII

- Imieliński K. — Wpływ współczesnej cywilizacji na kształtowanie się postaw seksualnych młodzieży, „Zdrowie Psychiczne” V (1964) nr. 1, s. 42—49.
- Matczak A. M. Jacuńska-Iwińska, — Bibliografia, „Psychologia Wychowawcza” VII (1964) nr. 4, s. 474—495; nr. 2, s. 210—230; nr. 5, s. 617—627.
- Mika S. — Nauka o małych grupach, Psychologia Wychowawcza VII (1964) nr. 4, s. 422—435.
- Szewczuk W. — Start zawodowy (analiza psychologiczna), „Psychologia Wychowawcza” VII (1964) nr. 4, 391—402.
- Tomaszewski T. — Wstęp do psychologii, Warszawa 1963 — recenzja S. Szumana „Psychologia Wychowawcza” VII (1964) nr. 3, s. 284—292.
- Żebrowska M. — Rozwój psychologii w Polsce Ludowej, „Psychologia Wychowawcza” VII (1964) nr. 5, s. 506—525.

1. *A. Matczak. M. Jacuńska-Iwińska.* Artykuły o problematyce psychologicznej opublikowane w czasopismach polskich w latach 1945—1950, nr. 4, s. 474—495; i w latach 1961—1962, nr. 2, s. 210—230; oraz w roku 1963, nr. 5, s. 617—629. Bibliografia ta obejmuje różne działy psychologii, a także prace wybrane z zakresu nauk pokrewnych psychologii. Składają się na nią zarówno artykuły jak i sprawozdania ze zjazdów, konferencji, ze stanu psychologii w różnych krajach, tudzież recenzje książek psychologicznych, zeszytów naukowych wyższych uczelni polskich oraz recenzje książek i czasopism zagranicznych.

1a. *A. Matczak, Książki o problematyce psychologicznej w języku polskim wydane w latach 1945—1948, nr. 3, s. 351—360; i w r. 1963, nr. 5, s. 613—617.* Uwzględniono tu prace z psychologii rozwojowej i wychowawczej, psychologii ogólnej, z innych działów psychologii, z metod psychologii, a także wybrane prace z dziedzin pokrewnych psychologii. Umieszczono też pozycje wydane w latach 1949, 1950 a pominięte w *Psychologii Wychowawczej* T. III, R. 1960, nr. 3 i nr. 4 oraz T. IV, R. 1961, nr. 1.

2. *S. Szuman, T. Tomaszewski: Wstęp do psychologii, W-wa 1963. Nr. 3, s. 284—292.* Jest to artykuł recenzyjny. Zasluguje na uwagę zarówno dlatego, że jego autorem jest jeden z czołowych psychologów polskich, jak i ze względu na swą treść. Szuman twierdzi, że pracę Tomaszewskiego można uważać za wstęp do współczesnej, materialistycznej psychologii, i że jest to „jedna z najlepszych naukowych prac z dziedziny psychologii, jaką u nas po 1945 roku opublikowano”.

3. *W. Szewczuk, Start zawodowy (analiza psychologiczna). Nr. 4, s. 391—402.* Autor postawił sobie za cel zbadanie postaw startującego zawodowo nauczyciela, robotnika i urzędnika wobec problemów związanych z pracą zawodową z jednej strony, a z drugiej — trudności, jakie przed tego typu debiutantem stawia życie. Metodą w tych poszukiwaniach była ankieta (185 wypowiedzi), wywiad oraz, w mniejszym stopniu, obserwacja w czasie pracy.

Z badań wynika, że młodzi ludzie ustosunkowują się do pracy na ogół poważnie. Cechuje ich między innymi obiektywna potrzeba samopotwierdzenia w zakresie zawodu, niekiedy nawet zapał, świadomość własnej niedoskonałości zawodowej i pozazawodowej. Oczekują oni opieki i pomocy ze strony zwierzchników i doświadczonych kolegów. Postawa tych przełożonych i kolegów, a także trudności życiowe (osobiste, typologiczne, finansowe, mieszkaniowe i inne) wpływają najczęściej negatywnie na wchodzącego w życie pracownika: demobilizują go, zmniejszają wydajność jego pracy, wpływają ujemnie na stosunek do pracy w ogóle i na plany życiowe.

4. *S. Mika, Nauka o małych grupach. Nr. 4, s. 422—435.* Nauka o małych grupach wyodrębnia się coraz wyraźniej z psychologii społecznej. Jej przedmiotem są relacje zachodzące w grupie (m. in. wpływ grupy na jednostkę i jednostki na grupę) i relacje międzygrupowe. Nauką tą interesują się psychologowie, socjologowie, specjaliści w zakresie organizacji pracy, matematycy i eksperci w dziedzinie nauk politycznych. Może też ona dostarczyć wiele cennych sugestii pedagogowi, duszpasterzowi i moralistom.

Artykuł omawia przedmiot, podstawowe założenia i metody nauki o grupie, zarysowuje jej problematykę i historię.

5. M. Żebrowska, *Rozwój psychologii w Polsce Ludowej (osiągnięcia, braki, perspektywy)*. Nr. 5, s. 506—525. Do osiągnięć zalicza autorka m. in. 900 dyplomów magisterskich oraz 37 prac doktorskich i habilitacyjnych (dyplomy uzyskane na KUL nie są tu uwzględnione), liczne prace dotyczące zagadnień myślenia, pamięci i osobowości 141 tytułów książek (97 prac oryginalnych i 44 tłumaczenia), 3 czasopisma psychologiczne realizację zasad marksizmu we wszystkich niemal ośrodkach psychologicznych. Do braków — powolne tempo prac doktorskich i habilitacyjnych, niejednakowy poziom naukowy uniwersytetów, rozbieżności między kształceniem nowych kadr i badaniami naukowymi a zapotrzebowaniami życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego, brak podręczników z podstawowych działów psychologii, brak merytorycznych dyskusji i krytyki prac polskich autorów.

Jako postulaty wysuwa M. Żebrowska ustalenie programu badań opartych na zasadach marksizmu i uwzględniających zagadnienia zarówno teoretyczne, jak i praktyczne: odpowiednie wyposażenie zakładów w pomoce naukowe, zwiększenie etatów pomocniczych pracowników naukowych, zorganizowanie ośrodków badań w zakresie psychologii przemysłowej, klinicznej, rozwojowej i wychowawczej, a także ośrodków resocjalizacji; ustalenie wymagań w stosunku do absolwentów i uprawnień psychologów, ograniczenie limitu przyjęć na studia do 120 osób rocznie oraz zorganizowanie studiów podyplomowych i doktoranckich, i usprawnienie pracy wydawniczej.

K. Imieliński, *Wpływ współczesnej cywilizacji na kształtowanie się postaw seksualnych młodzieży*, s. 42—49. Autor, opierając się na własnych badaniach i na literaturze głównie zagranicznej, dostrzega związek między współczesną cywilizacją a erotyzacją młodzieży i wypaczeniami pożycia seksualnego dorosłych. Związek ten jest wieloraki.

Cywilizacja dziesiętą z jednej strony przedwcześnie budzi instykt poprzez kino, telewizję, radio, czasopisma, beletrystykę, usuwa dotychczasowe hamulce (obawa przed ujawnieniem, przed niepożądaną ciążą, przed chorobami wenerycznymi), a z drugiej — opóźnia ze względu społeczno-ekonomicznych wiek zawierania małżeństw. Grube warstwy dymu nad większymi miastami, wydzieliny motorów spalinowych, sposób odżywiania się i inne czynniki powodują zmiany w napromienieniu ultrafioletowym, co z kolei ma przyspieszać rozwój fizjologiczny. Za tym przyspieszeniem dojrzałości płciowej nie nadąża dojrzałość emocjonalna. Alkoholizm i zmniejszenie się trwałości rodziny też robią swoje.

Instykt seksualny obudzony i niezaspokojony w sposób naturalny i godziwy prowadzi do wypaczeń, wpływa destruktywnie na strukturę osobowości, determinuje cele życiowe.

F. Leśniak

Z ZAGADNIEŃ ETYKI

Keller J.

Zasada własności w katolickiej doktrynie społecznej, „*Studia Filozoficzne*” 3/1964
57—88.

Szewczyk J.

Zagadnienie zależności wzajemnej ocen i norm, „*Studia Filozoficzne*” 4/1964, 123—139